

Hvor ulige er danskfaget lige?

Perspektiver fra PISA-undersøgelserne

Programme for International Student Assessment

DaDi-seminar 2022 *Social ulighed i danskfaget*

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

videnomlaesning.dk

Jesper Bremholm
Seniorforsker

Hvad er PISA?

- **PISA** = The **P**rogramme for **I**nternational **S**tudent **A**ssessment
- Undersøgelse af 15-årige skoleelevers kompetencer inden for en række forskellige faglige områder, ledet af organisationen OECD
- Gennemføres hvert 3. år siden 2000. Seneste PISA-undersøgelse i 2018 (offentliggjort dec. 2019)
- Det danske PISA-konsortium i 2018: VIVE – Danmarks Statistik – DPU
- 3 faste faglige områder (domæner): Læsning, matematik og naturfag. På skift er et af de tre områder hovedområde. I 2018-undersøgelsen var Læsning hovedområde.
- Undersøgelse kan også omfatte supplerende områder.
- 7.657 elever deltog i testen i DK fordelt på 344 uddannelsesinstitutioner

PISA-undersøgelsens dele

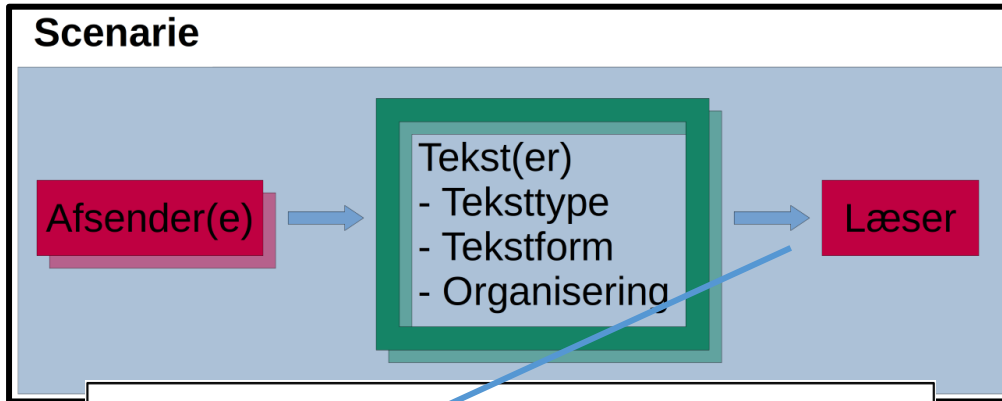
- En testdel med en række opgaver (units) og spørgsmål (items) inden for de 3 faglige områder (kognitiv test).
- En spørgeskema-del til elever med spørgsmål til afdækning af forskellige aspekter: baggrundsforhold (bolig, uddannelse, familieforhold mm.), motivation, syn på skole, undervisning og lærere, fremtidsønsker mm.
- En spørgeskema-del til skoleledere om lokale skoleforhold bl.a. vedrørende undervisningsressourcer, læreres kompetenceudvikling og skolehjemssamarbejde.

Læsekompetence ifølge PISA

”

At være i besiddelse af læsekompetence vil sige, at man kan forstå, bruge, vurdere, reflektere over og engagere sig i tekster så man kan opnå sine mål, udvikle sin viden og sine muligheder og deltage aktivt i samfundslivet. (OECD, 2019)

Læsetesten i PISA 2018

Tekstbearbejdning

Flydende læsning

Finde information

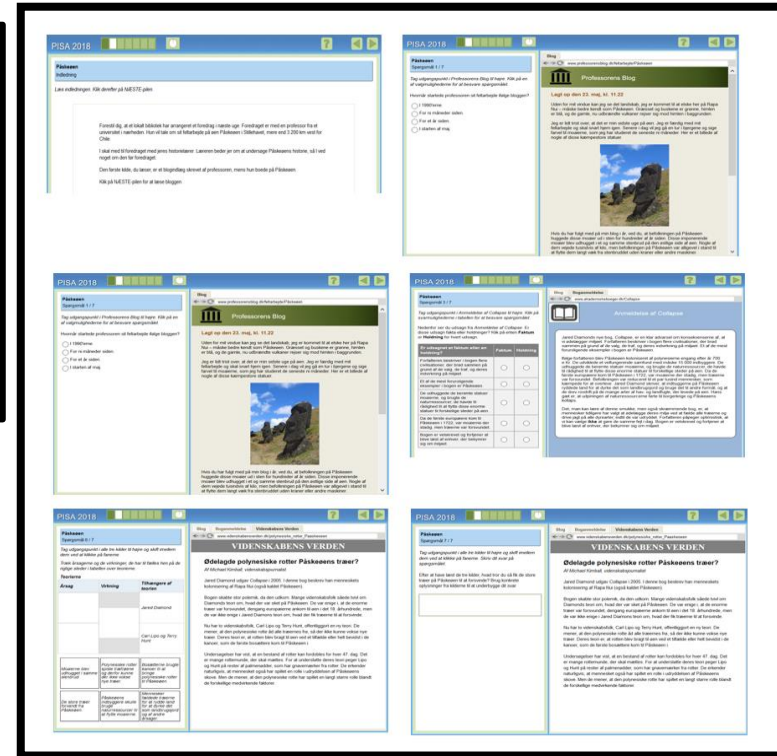
- Tilgå og hente information fra en tekst
- Søge og vælge relevant tekst

Forstå

- Gengive bogstavelig betydning
- Integre og skabe interferenser

Evaluere og reflektere

- Vurdere kvalitet og troværdighed
- Reflektere over indhold og form
- Identificere og håndtere konflikt

Opgavedesign i PISA 2018: Læsning

PISA 2018

Kyllingeforum
Spørgsmål 1 / 7

Tag udgangspunkt i forummet Sunde Kyllinger til højre. Klik på en af valgmulighederne for at besvare spørgsmålet.

Hvad vil Ida_88 gerne vide?

- Om hun må give aspirin til en høne, der er kommet til skade.
- Hvor tit hun må give aspirin til en høne, der er kommet til skade.
- Hvordan man kontakter en dyrlæge om en høne, der er kommet til skade.
- Om hun kan finde ud af, hvor ondt en høne, der er kommet til skade, har.

www.sundekylling

Sunde Kyllinger
Din onlineresource om kyllinger

Om os

Aspirin til kyllinger

Ida_88 STARTER AT SVARE

Hejsa!
Er det ok at give min høne aspirin til skade med sit ben. Jeg kan ikke ringe til telefonen. Hun virker til at have smerten, indtil jeg kan komme.

NilleB79

Jeg ved ikke, om høns kan tåle fugle medicin. Jeg ved, at nogle høns kan.

Monika

Jeg har givet aspirin til en af mine høns. Dagen efter tog jeg det kan være farligt, hvis man ikke følger anvisningerne. God bedring med hende!

Fjerkræ_Deals

Hej! Husk lige at kigge på mine høns lige nu!

Brian

Kan nogen fortælle mig, hvordan man finder ud af, om en høne har skadet sin ben?

Kontekst (scenarie)
Opgaver

Tekstformater
Enkel / Multipel
Statiske / Dynamiske

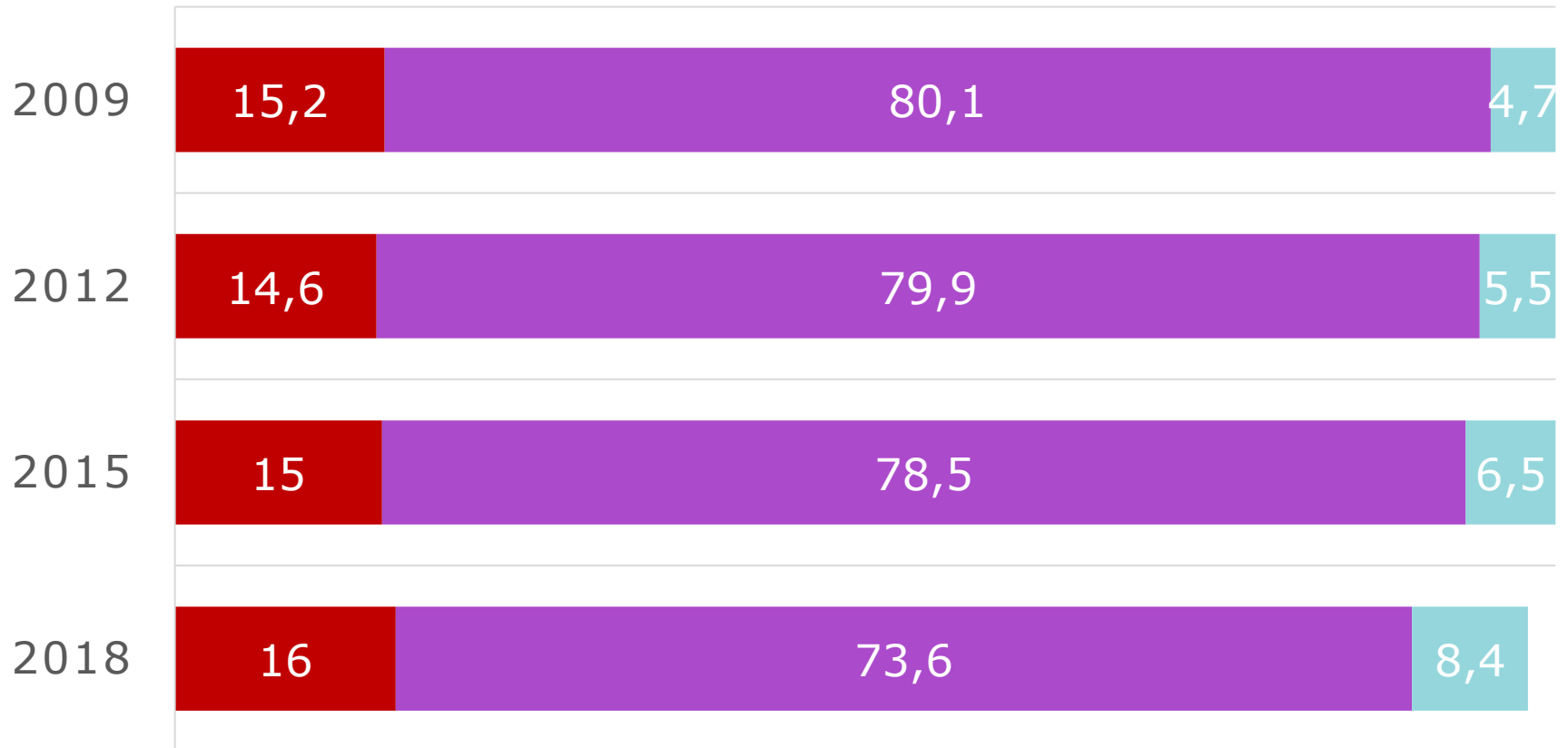
Organisering
Fortløbende / ikke-fortløbende / Blandet

Teksttyper
Beskrivende, Fortællende,
Forklarende, Argumenterende,
Instruerende, Handleanvisende

Svarformater
Multiple choice
Multiple choice - kompleks
Åbne svar (scores af kodningsteam)

PISA's 7 læsekompetenceniveauer

■ Niveau 1a-1b   ■ Niveau 2-4   ■ Niveau 5-6

De 7 kompetenceniveauer for læsning

Niveau Nedre point-grænse Læsere på eller over dette niveau Hvad læserne kan på niveauet

3 480 OECD Læsere på niveau 3 kan gengive den bogstavelige betydning af en eller flere tekster

Hvad læserne kan på niveauet

Læsere på niveau 6 kan forstå en længere og abstrakt tekst, hvor den interessante information ikke er centralt placeret, men skal findes på tekstens dybere niveauer og kun indirekte forbundet med opgaven. De kan sammenligne, kontrastere og integrere information, som repræsenterer forskellige perspektiver, som kan være i konflikt. Til det formål kan de bruge forskellige tekst-

4	553	OECD: 27,6 % Danmark: 30,0 %	<p>med begreber som er abstrakte eller kontraintuitive, og som fordrer at læseren går igennem flere trin før målet er nået. Derudover kan opgaver på dette niveau kræve at læseren er i stand til overskue flere lange tekster og kan skifte frem og tilbage mellem dem for at sammenligne og modstille information.</p> <p>Læsere på niveau 4 kan forstå lange tekstpassager både i sammenhænge og hvor der indgår en enkelt tekst og hvor der indgår flere tekster. De kan fortolke betydningen af sproglige nuancer i en tekst del ved at tage hensyn til hele teksten. I andre fortolkningsopgaver er læserne i stand til at forstå og anvende fortolkningskategorier, der er situationsbestemte. De kan sammenligne perspektiver og drage følgeslutninger baseret på flere informationskilder.</p> <p>Læsere på niveau 4 kan søge, finde og integrere flere informationsdele fra en tekst, også hvis der er forstyrrende informationer. De kan drage følgeslutninger baseret på opgaveformuleringen med henblik på at vurdere relevansen af et givent stykke information. De kan håndtere opgaver som fordrer at de husker tidligere opgaveindhold.</p> <p>Derudover kan læsere på dette niveau forholde sig til sammenhængen mellem konkrete udsagn og en persons overordnede opfattelse af eller standpunkt til et emne. De kan forholde sig til de strategier som forfattere bruger til at fremsætte deres pointer ud fra fremtrædende træk ved teksten (fx titler og illustrationer). De kan sammenligne og modstille påstande som er eksplicit udtrykt i forskellige tekster og vurdere troværdigheden af en informationskilde baseret på tydelige teksttræk.</p> <p>Tekster på niveau 4 er ofte lange eller komplekse, og deres indhold eller form følger ikke nødvendigvis den gængse standard. Mange af opgaverne knytter sig til sammenhænge med brug af flere tekster. Teksterne og opgaverne indeholder indirekte eller implicite træk.</p>
---	-----	---	---

1a	335	OECD: 92,3 % Danmark: 95,9 %	<p>teksten. De kan sammenligne påstande og vurdere begrundelser der støtter dem på grundlag af korte, eksplicite udsagn.</p> <p>Opgaver på niveau 2 kan indebære sammenstillinger eller modstillinger baseret på et enkelt træk ved teksten. Typisk vil refleksionsopgaver på dette niveau forde at læseren sammenligner eller etablerer forbindelser mellem teksten og anden viden ved at trække på egne erfaringer og holdninger.</p> <p>Læsere på niveau 1a kan forstå den bogstavelige betydning af sætninger eller korte tekstuddrag. De kan også identificere det overordnede emne eller forfatterens formål i et tekstuddrag om et velkendt emne, og de kan etablere simple forbindelser mellem informationer placeret i nærhed af hinanden i teksten, eller mellem udpeget information og deres forundskab.</p> <p>De kan udvælge en relevant side fra et mindre udvalg ud fra på simple anvisninger, og de kan finde en eller flere uafhængige informationer i korte tekster.</p> <p>Læsere på niveau 1a kan reflektere over det overordnede formål og den relative væsentlighed af informationer (fx hovedpointen i forhold til uvæsentlige detaljer) i enkelte tekster med eksplicite tekstlige træk.</p> <p>De fleste opgaver på dette niveau indeholder eksplicite anvisninger på hvad der skal gøres, hvordan det skal gøres og hvor i teksten/erne læseren skal rette sin opmærksomhed.</p>
1b	262	OECD: 98,6 % Danmark: 99,4 %	<p>Læsere på niveau 1b kan vurdere den bogstavelige betydning af simple sætninger. De kan også fortolke den bogstavelige betydning af tekster ved at etablere simple forbindelser mellem informationer placeret i nærhed af hinanden i spørgsmålet og/eller i teksten.</p> <p>Læsere på dette niveau kan skanne efter og finde enkle informationer som står centralt og er ekspliciteret i en enkel sætning, en kort tekst eller overskuelig liste. De kan tilgå en relevant side fra et lille udvalg ud fra simple anvisninger når der er eksplicite træk til stede.</p> <p>Opgaver på niveau 1b giver eksplicite anvisninger til læseren om relevante faktorer i opgaven og i teksten. Tekster på dette niveau er korte og tilbyder typisk støtte til læseren fx gennem gentagelse af information, eller gennem billede eller velkendte symboler. Der er meget begrænset modstridende information.</p>

De 7 kompetenceniveauer for læsning – niveau 1b

PISA 2018

Kyllingeforum
Spørgsmål 1 / 7

Tag udgangspunkt i forummet Sunde Kyllinger til højre. Klik på en af valgmulighederne for at besvare spørgsmålet.

Hvad vil Ida_88 gerne vide?

- Om hun må give aspirin til en høne, der er kommet til skade.
- Hvor tit hun må give aspirin til en høne, der er kommet til skade.
- Hvordan man kontakter en dyrlæge om en høne, der er kommet til skade.
- Om hun kan finde ud af, hvor ondt en høne, der er kommet til skade, har.

www.sundekyllinger.dk/forum/aspirin-kyllinger

Sunde Kyllinger

Din onlineresource om kyllingers sundhed

Om os Forum Billeder

Aspirin til kyllinger

Ida_88 STARTER AF TRÅDEN Den 28. oktober kl. 18.12

Hejsa!
Er det ok at give min høne aspirin? Hun er to år gammel, og jeg tror, at hun er kommet til skade med sit ben. Jeg kan ikke komme til en dyrlæge før mandag, og de tager ikke telefonen. Hun virker til at have rigtigt ondt. Jeg vil gerne give hende noget, der kan tage smerten, indtil jeg kan komme til dyrlægen. Tak for hjælpen.

NilleB79 Den 28. oktober kl. 18.36

Jeg ved ikke, om høns kan tåle aspirin. Jeg spørger altid dyrlægen, før jeg giver mine fugle medicin. Jeg ved, at noget medicin, der bruges til mennesker, er meget farligt for fugle.

Monika Den 28. oktober 18.52

Jeg har givet aspirin til en af mine høns, da hun var kommet til skade. Det var ikke noget problem. Dagen efter tog jeg til dyrlægen, men hun havde det allerede bedre. Jeg tror, at det kan være farligt, hvis man giver dem for meget, så hold dig til den anbefalede dosis! God bedring med hende!

Fjerkræ_Deals Den 28. oktober 19.07

Hej! Husk lige at kigge på mine fantastiske tilbud på produkter til fugle! Jeg holder udsalg lige nu!

Brian Den 28. oktober 19.15

Kan nogen fortælle mig, hvordan jeg kan se, om en kylling er syg? Tak.

Frank Den 28. oktober 19.21

Hej Ida
Jeg er dyrlæge med speciale i fugle. Det er ok at give høns aspirin, hvis de virker til at have ondt. Når jeg udskriver aspirin til fugle, følger jeg retningslinjerne i Klinisk Aviar Medicin. Høns må få 5 mg aspirin pr. kg kropsvægt. Du kan give denne dosis 3-4 gange om dagen, indtil du kan komme til dyrlægen. Det er meget vigtigt, at dyrlægen kigger på hende. Held og lykke!

Læsere på niveau 1b kan bl.a.:

- Forstå den bogstavelige betydning af enkelte sætninger
- Finde eksplicit information i korte tekster

De 7 kompetenceniveauer for læsning – niveau 2

PISA 2018

Komælk
Spørgsmål 2 / 9

Tag udgangspunkt i "Grønnegårdens Mejeri" til højre. Klik på en af valgmulighederne for at besvare spørgsmålet.

Hvad er hovedformålet med denne tekst?

- At argumentere for, at mælkeprodukter giver øget vægttab.
- At sammenligne Grønnegårdens Mejeris mælkeprodukter med andre mejeriprodukter.
- At oplyse offentligheden om risiciene knyttet til hjertesygdomme.
- At støtte brugen af Grønnegårdens Mejeris produkter.

Grønnegårdens Mejeri
www.groennegaardensmejeri.dk

GRØNNEGÅRDENS MEJERI
Om os Produkter Ernæring

Næringsværdien i mælk: Utallige gavnlige virkninger!

Grønnegårdens Mejeris mælkeprodukter indeholder vigtige næringsstoffer: calcium, protein, D-vitamin, B12-vitamin, riboflavin og kalium. Med disse vitaminer og mineraler er Grønnegårdens Mejeris mælkeprodukter en vigtig del af en sund kost. Hvis du spiser eller drikker Grønnegårdens Mejeris mælkeprodukter hver dag, er du sikker på at få de vitaminer og mineraler, din krop har brug for.

Grønnegårdens Mejeris mælkeprodukter øger vægttab og bidrager til at opretholde en sund vægt. Mælk øger knoglestyrken og -tæthed. Den styrker også hjertekarsystemet og er med til at forebygge kræft. Ét glas mælk er fyldt med vitaminer, mineraler og en masse sundhedsgavnlige virkninger.

Ifølge dr. Bill Sears, læge og lektor i klinisk pædiatri ved universitetet i Irvine i Californien, forener mælk en række essentielle næringsstoffer i én enkelt fødevarer. Den internationale mejeriforening IDFA (International Dairy Foods Association) støtter dette synspunkt og antyder faktisk, at mange sundhedsfaglige personer og organisationer også ville være enige.

Mælk indeholder en komplet pakke af ni essentielle næringsstoffer. Ud over at den er en fremragende kilde til calcium og D-vitamin, er den også en god kilde til A-vitamin, protein og kalium. Mejeriprodukter anbefales af læger. Mejeriprodukternes betydning for en sund kost er i mange år blevet fremhævet af ernæringseksperter og det videnskabelige miljø. Dette omfatter den amerikanske kongleskørhedsforening, direktøren for den amerikanske sundhedsstyrelse, nationale sundhedsinstitutter i USA, den amerikanske lægeforenings videnskabelige råd og mange flere førende organisationer på sundhedsområdet.

IDFA, den 27. september 2007

Læsere på niveau 2 kan bl.a.:

- Forstå sammenhænge i afgrænsede tekstdele ved simple følgeslutninger
- Identificere hovedpointe og formål med tekst af begrænset længde
- Det som læsere på niveau 1b og 1a kan

De 7 kompetenceniveauer for læsning – niveau 5

PISA 2018

Påskeøen
Spørgsmål 3 / 7

Tag udgangspunkt i Anmeldelse af Collapse til højre. Klik på svarmulighederne i tabellen for at besvare spørgsmålet.

Nedenfor ser du udsagn fra *Anmeldelse af Collapse*. Er disse udsagn fakta eller holdninger? Klik på enten **Faktum** or **Holdning** for hvert udsagn.

Er udsagnet et faktum eller en holdning?	Faktum	Holdning
Forfatteren beskriver i bogen flere civilisationer, der brød sammen på grund af de valg, de traf, og deres indvirkning på miljøet.	☐	☐
Et af de mest foruroligende eksempler i bogen er Påskeøen.	☐	☐
De udhuggede de berømte statuer moaierne, og brugte de naturressourcer, de havde til rådighed til at flytte disse enorme statuer til forskellige steder på øen.	☐	☐
Da de første europæere kom til Påskeøen i 1722, var moaierne der stadig, men træerne var forsvundet.	☐	☐
Bogen er velskrevet og fortjener at blive læst af enhver, der bekymrer sig om miljøet.	☐	☐

Blog Boganmeldelse Videnskabens Verden
www.akademiskeboeger.dk/Collapse

Anmeldelse af *Collapse*

Jared Diamonds nye bog, *Collapse*, er en klar advarsel om konsekvenserne af, at vi ødelægger miljøet. Forfatteren beskriver i bogen flere civilisationer, der brød sammen på grund af de valg, de traf, og deres indvirkning på miljøet. Et af de mest foruroligende eksempler i bogen er Påskeøen.

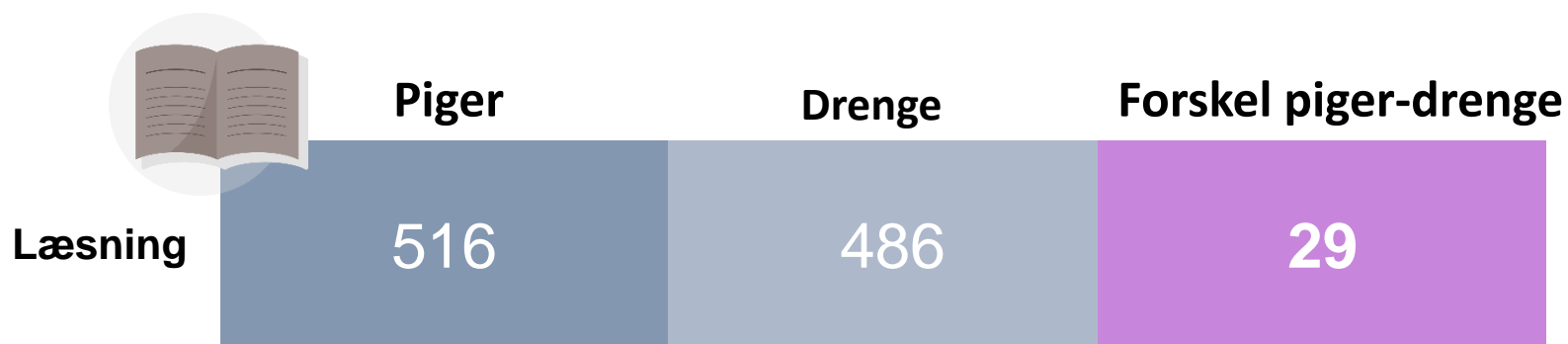
Ifølge forfatteren blev Påskeøen koloniseret af polynesiernes engang efter år 700 e.Kr. De udviklede et velfungerende samfund med måske 15.000 indbyggere. De udhuggede de berømte statuer moaierne til rådighed til at flytte disse enorme statuer til forskellige steder på øen. De første europæere kom til Påskeøen i 1722, var moaierne der stadig, men træerne var forsvundet. Jared Diamond beskriver, hvordan befolkningen var forsvundet, og de kæmpede for at overleve. Jared Diamond beskriver, hvordan de ryddede land for at dyrke det som landbrugsjord, og at de drev rovdrift på de mange arter af dyr, der var tilbage. Hans gæt er, at udpiningen af naturressourcerne var årsagen til Påskeøens kollaps.

Det, man kan lære af denne smukke bog, er, at mennesker tidligere har valgt at ødelægge miljøet, og drive jagt på alle dyrearter, indtil de er forsvundet. Det er optimistisk, at vi kan vælge ikke at gøre det igen, og fortjener at blive læst af enhver, der bekymrer sig om miljøet.

Læsere på niveau 5 kan bl.a.:

- Håndtere og forstå lange tekster, herunder sammenligne og modstille information
- Gennemskue tekstens afsenderforhold og vurdere neutralitet og partiskhed baseret på både eksplicitte og implicitte tegn i teksten
- Vurdere troværdighed af påstande
- Det som læsere på niveau 1b og 1a, 2, 3 og 4 kan

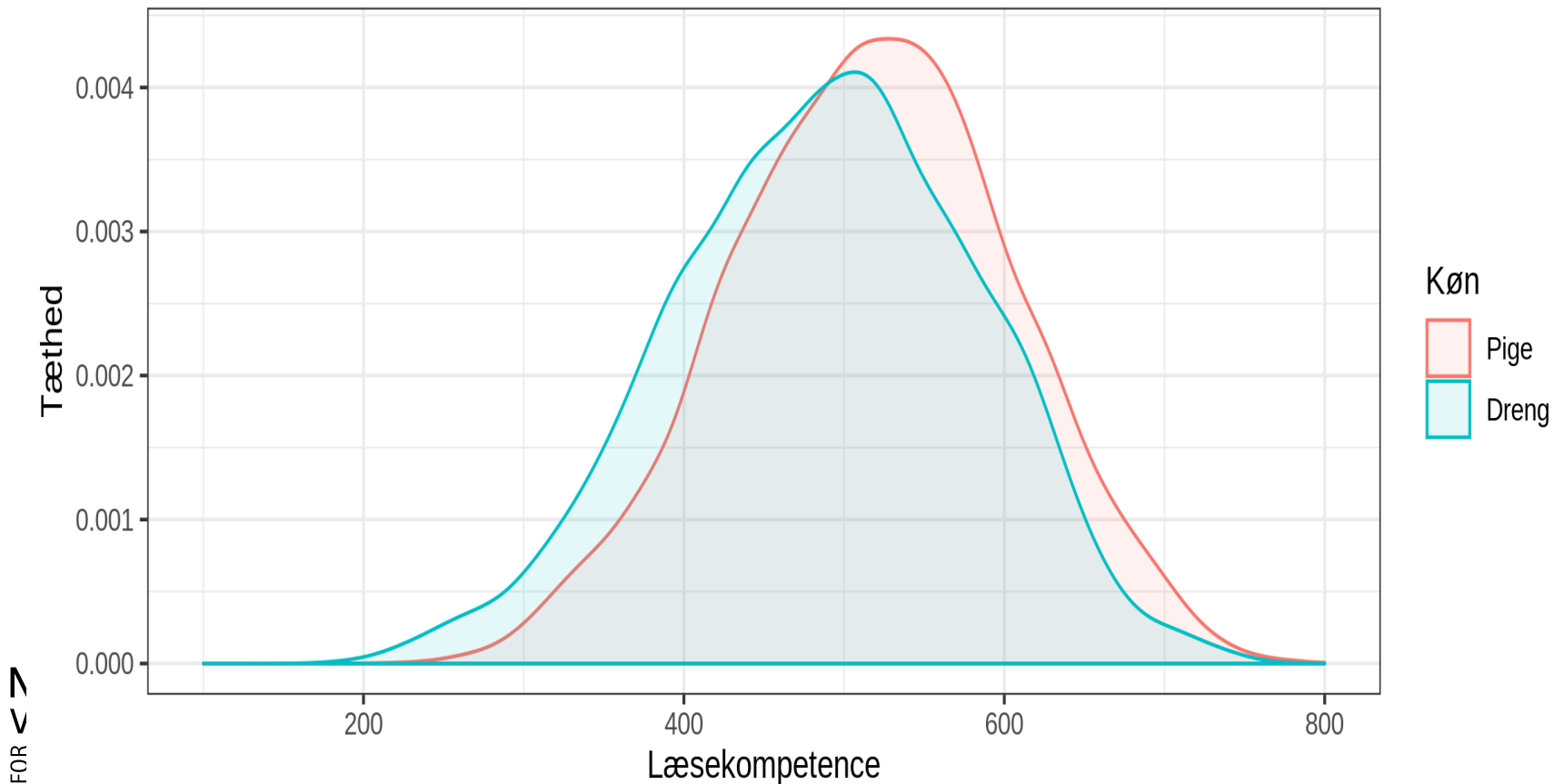
Læsekompetence - Køn og socioøkonomi

Drenge og pigers læsekompetence

- Danske piger opnår i gennemsnit 29 point mere end danske drenge i PISA 2018 (OECD-gennemsnit: 30 point) MEN
- Et udsagn som "piger læser bedre end drenge" giver ikke mening.

Fordeling af danske pigers og drenges læsekompetence

Læsekompetence og socioøkonomisk baggrund

Boks 5.2 PISA-indekset for økonomisk, social og kulturel status (ESCS)

PISA-indekset for økonomisk, social og kulturel status (ESCS) er sammensat af følgende komponenter:

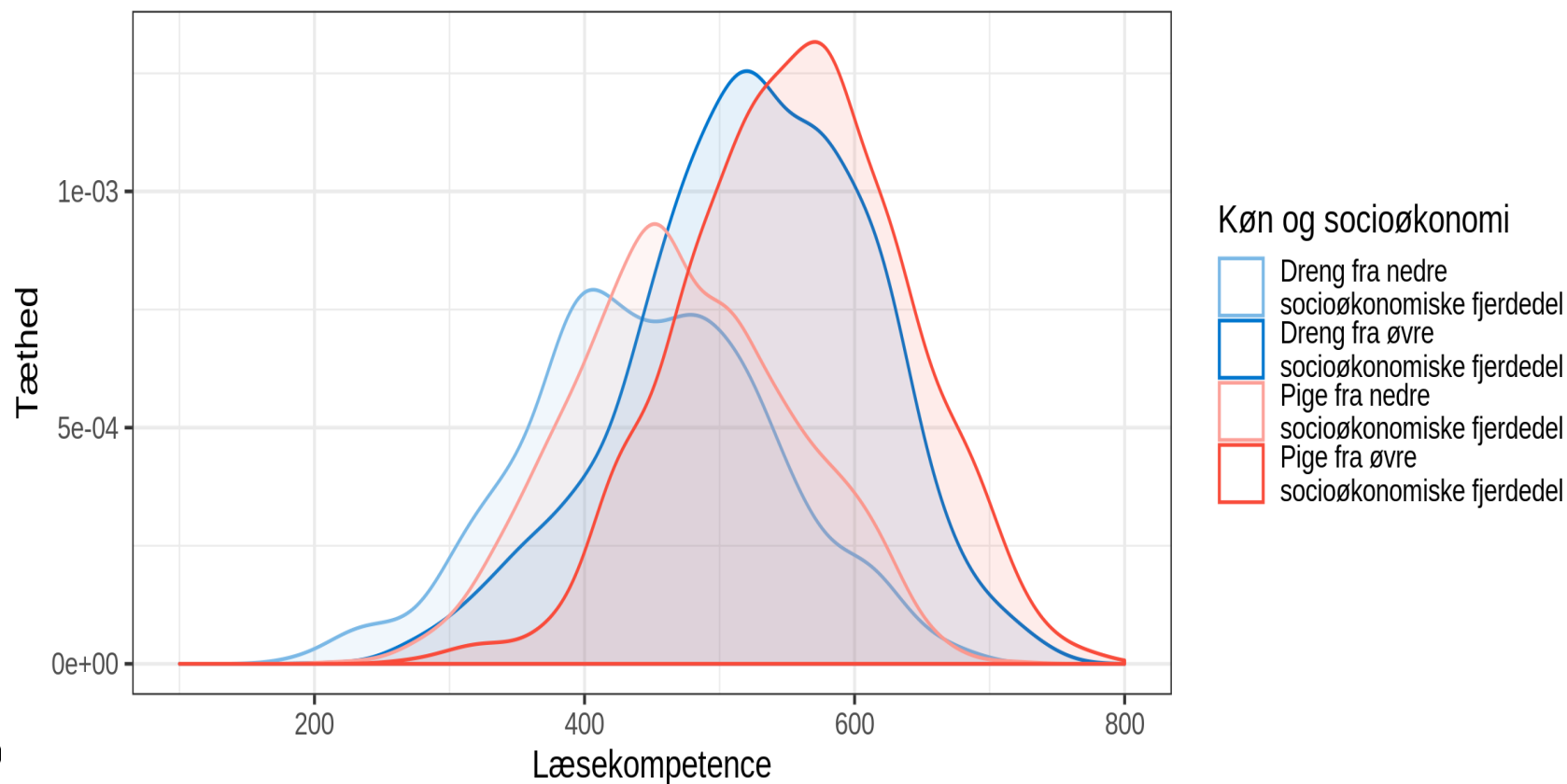
- Forældrenes højeste uddannelsesniveau (målt i antal år)
- Forældrenes højeste erhvervmæssige stillingskategori
- Familiens velstandsniveau
- Familiens kulturelle besiddelser
- Uddannelsesmæssige ressourcer i hjemmet
- ICT-ressourcer i hjemmet
- Antallet af bøger i hjemmet.

De endelige ESCS-værdier beregnes således, at den gennemsnitlige OECD-elev har scoren 0, og standardafvigelsen for OECD-elevpopulationen er 1.

Kilde: OECD (2019b) PISA 2018 Technical Report.

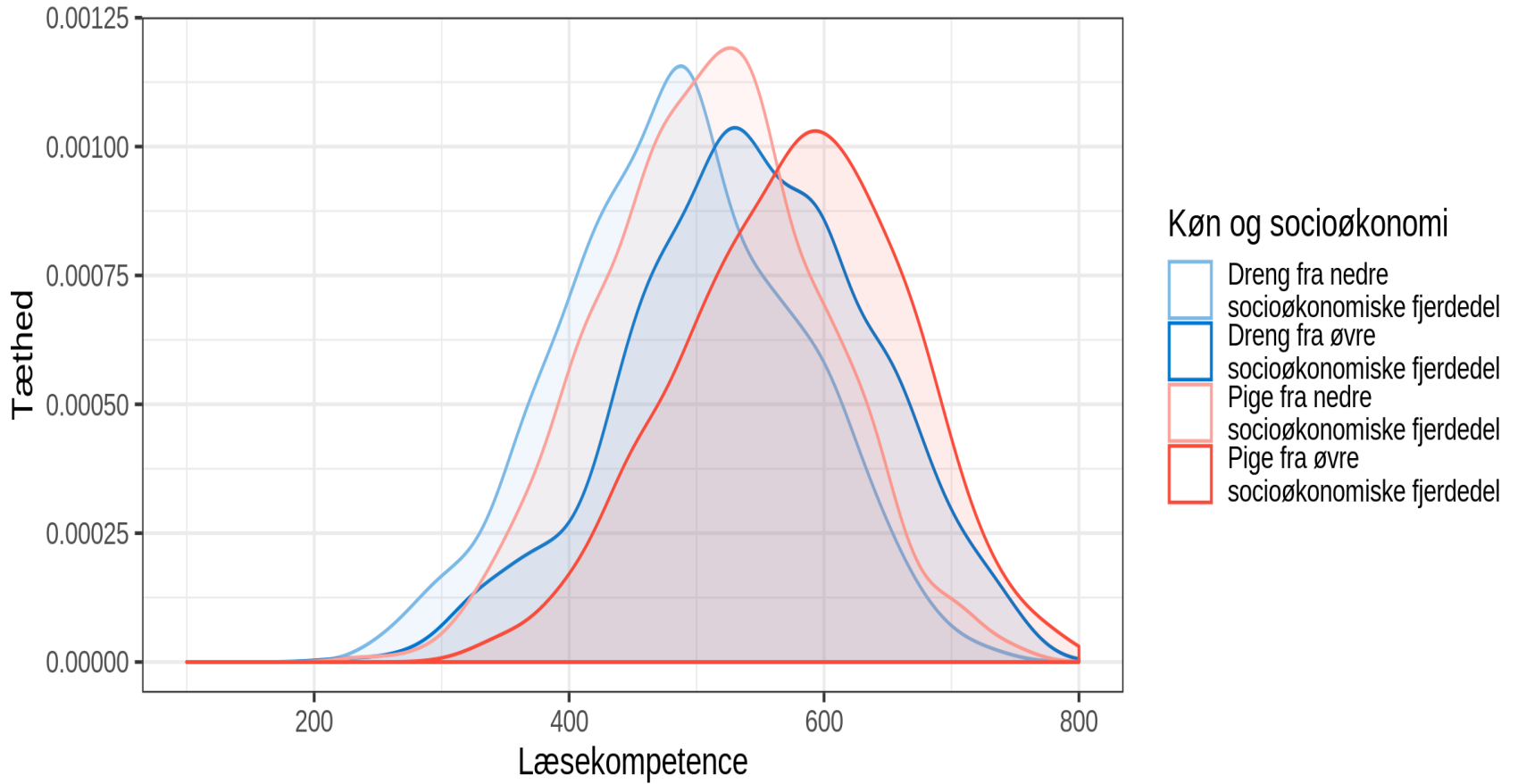
Læsekompetence - Køn og socioøkonomi

Fordeling af danske unges læsekompetence opdelt på køn og socioøkonomisk status

Køn og socioøkonomi - Estland

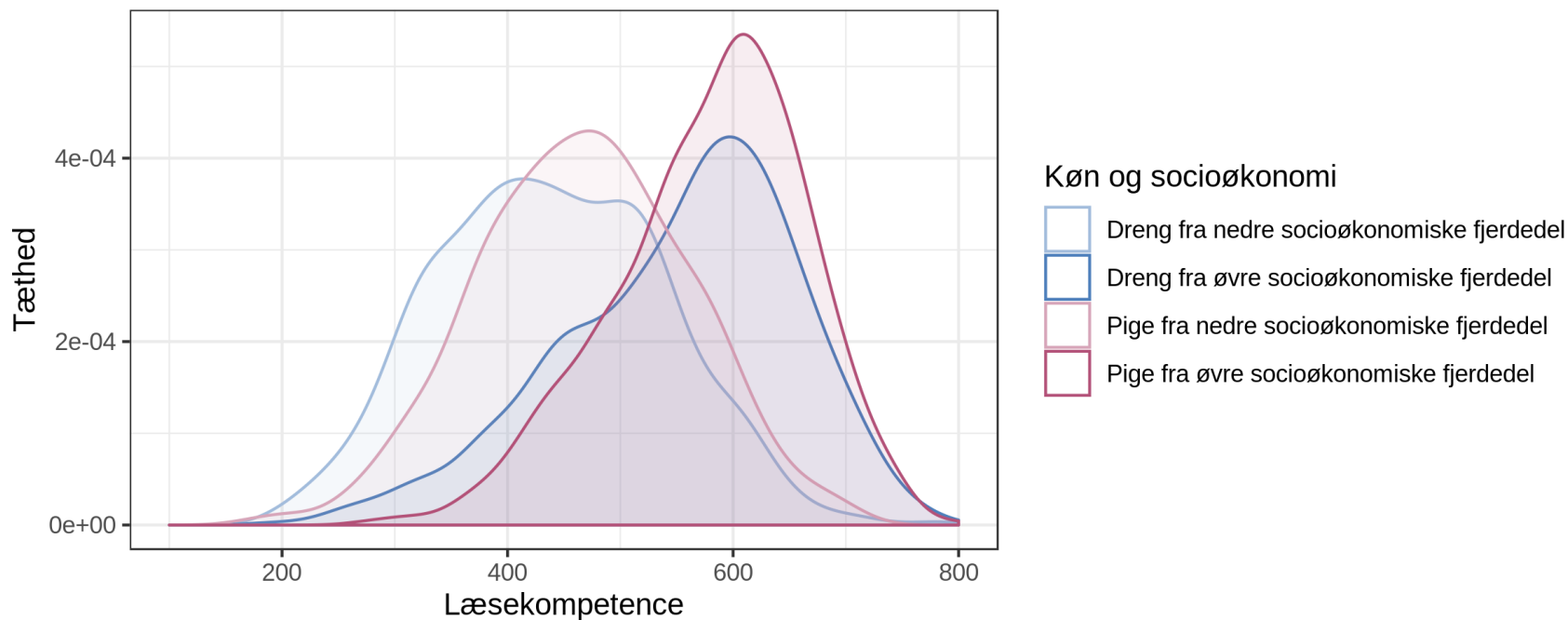
Fordeling af estiske unges læsekompetence opdelt på køn og socioøkonomisk status

Køn og socioøkonomi - Tyskland

Fordeling af tyske unges læsekompetence opdelt på køn og socioøkonomisk status

Socioøkonomiske forskelle på skoleniveau – segregering?

Tabel 5.10 Varians i ESCS mellem skoler og inden for skoler, i udvalgte lande

	Elevernes gennemsnitlige ESCS		Total varians i ESCS		Varians i elevernes ESCS mellem skoler		Varians i elevernes ESCS inden for skoler	
	Gns.	s.e.	Varians	s.e.	Varians	s.e.	Varians	s.e.
Danmark	0,52	(0,02)	0,58	(0,01)	0,08	(0,01)	0,49	(0,02)
Finland	0,30	(0,02)	0,63	(0,02)	0,08	(0,01)	0,55	(0,01)
Island	0,54	(0,01)	0,66	(0,03)	0,08	(0,01)	0,53	(0,04)
Sverige	0,36	(0,03)	0,79	(0,03)	0,11	(0,02)	0,68	(0,02)
Norge	0,54	(0,02)	0,67	(0,02)	0,06	(0,01)	0,62	(0,03)
Canada	0,42	(0,01)	0,66	(0,01)	0,10	(0,01)	0,56	(0,01)
Estland	0,08	(0,02)	0,65	(0,01)	0,13	(0,02)	0,50	(0,01)
New Zealand	0,16	(0,02)	0,94	(0,02)	0,16	(0,02)	0,75	(0,02)
OECD-gns.	-0,03	(0,00)	0,88	(0,00)	0,23	(0,00)	0,65	(0,00)

Kilde: OECD (2019), Vol. II, Tabel II.B1.4.13.

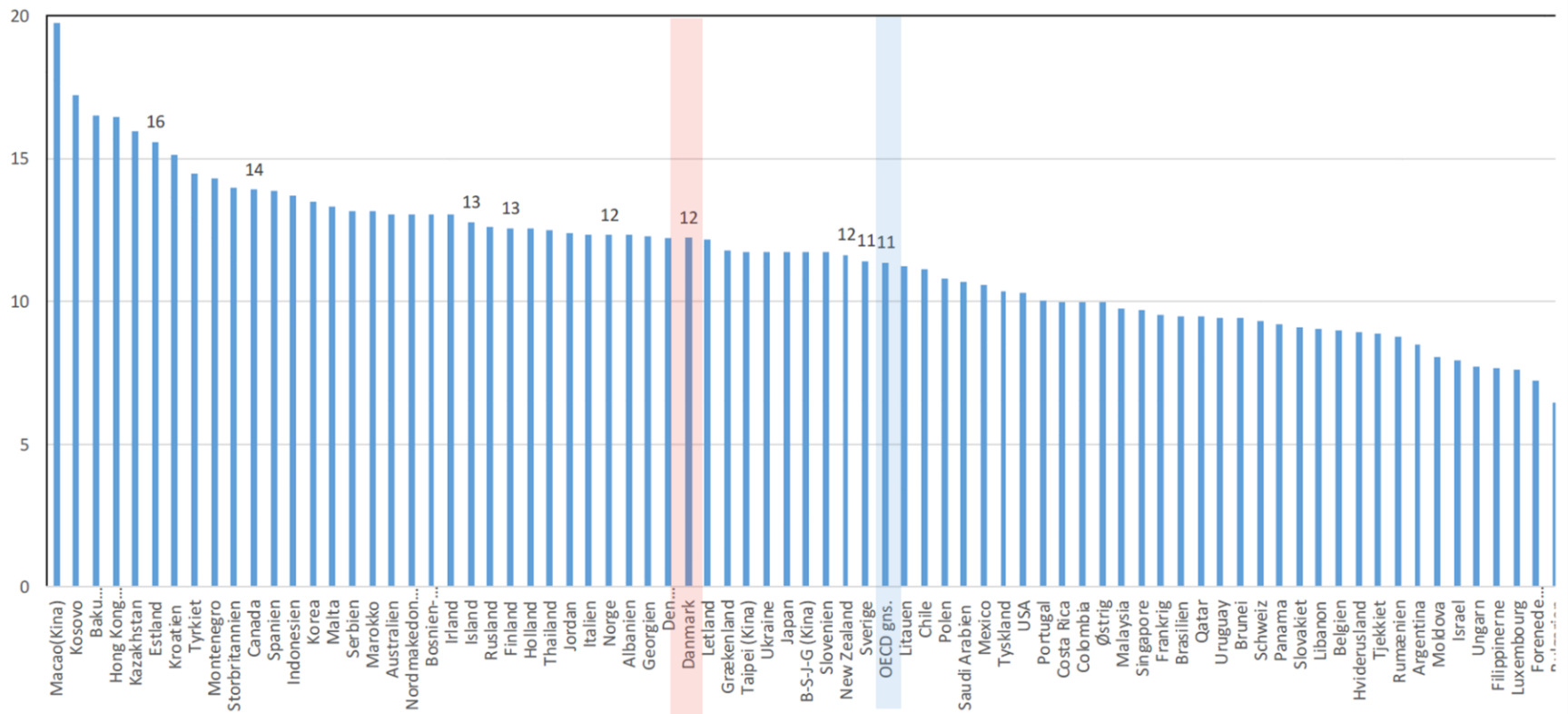
Læsekompetence og skolers socioøkonomiske placering

	Skoler, hvor elever fortrinsvis har svage socioøkonomiske baggrunde		Skoler, hvor elever fortrinsvis har blandede socioøkonomiske baggrunde		Skoler, hvor elever fortrinsvis har stærke socioøkonomiske baggrunde		Forskel ressource-svage skoler – ressourcestærke skoler
	Gns. score	s.e.	Gns. score	s.e.	Gns. score	s.e.	Forskel
Danmark	453	4,2	493	2,8	527	2,8	-74
Finland	498	3,6	519	2,7	543	4,2	-45
Island	440	4,1	463	2,3	498	2,9	-58
Norge	480	4,4	493	2,7	526	4,9	-46
Sverige	460	6,5	507	3,4	546	4,3	-86
Canada	487	3,4	516	2,1	548	3,2	-61
Estland	489	7,0	515	2,3	554	2,8	-65
New Zealand	453	5,8	506	2,8	546	3,4	-93

Note: Signifikante forskelle er markeret med fed.

Kilde: Egne beregninger på PISA 2018 Database.

Mønsterbrydere

Figuren viser procentandelen af et lands elever, der er mønsterbrydere.

OECD (2019), Vol. II, Figur II.3.1.

Opsamling

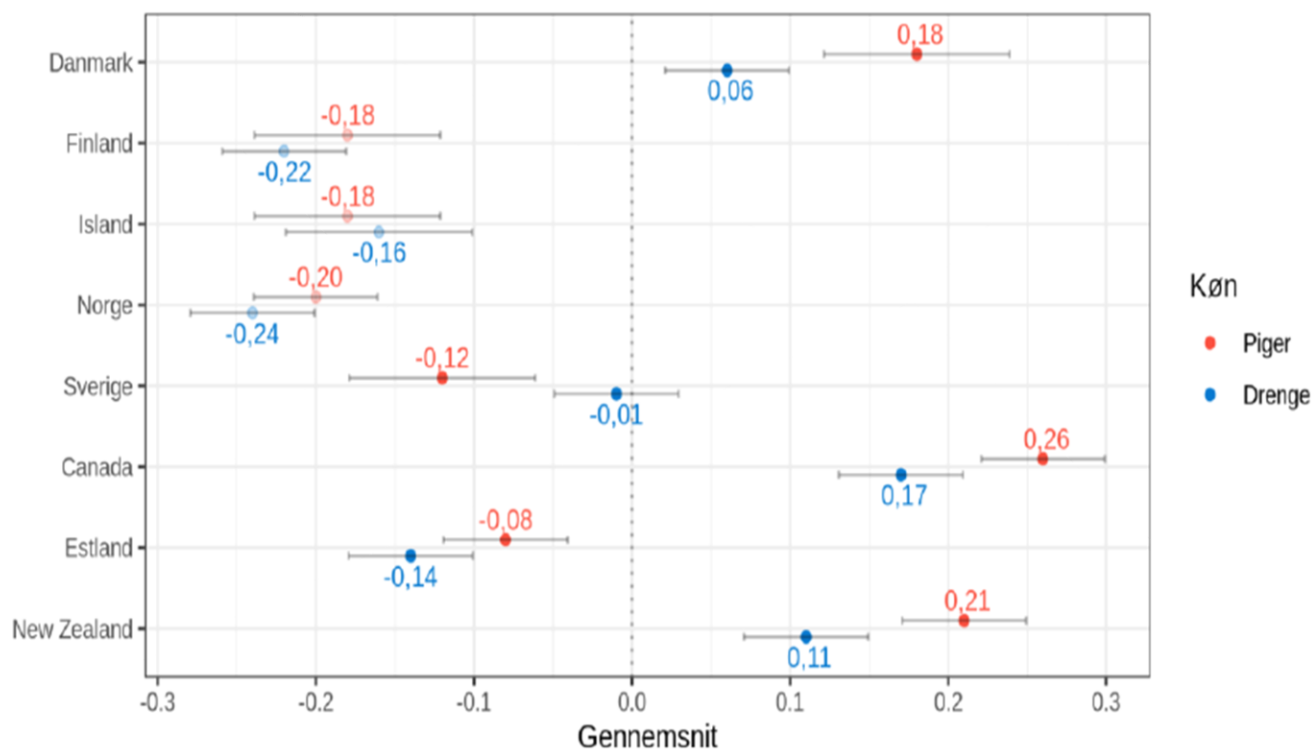
- Vurderet ud fra læseresultaterne i PISA formår danskfaget/den danske grundskole ikke at udligne social ulighed og sikre uddannelsesmæssig lighed (equity) for eleverne (jf. bl.a. Hansen, 1995; Kreiner, 2005).
- Den socioøkonomiske baggrund er en stærk faktor i elevernes muligheder for at udvikle sig til gode læsere og stærkere end andre faktorer som fx køn.

Men ...

- I forhold til at udligne social ulighed klarer danskfaget/den danske grundskole sig nogenlunde på niveau med de øvrige nordiske lande.
- og væsentlig bedre end en lang række andre lande.

Hvad kan danskfaget så gøre?

Figur 3.18 Drenges og pigers oplevelse af, at L1-undervisningen fremmer deres læseengagement, i udvalgte lande

På kl

På sk

På ko

På na

ring
e, 2015)

er
didaktiske
3; PS321)

Referencer

- Bremholm, J. & Bundsgaard, J. (2019). Læsning i PISA 2018. I V.T. Christensen (red.). *PISA 2018: Danske unge i en international sammenligning*. VIVE.
- Bremholm, J. & Bundsgaard, J. (2019). Danske elevers læsning i danskfaget, i skolen og i fritiden. I V.T. Christensen (red.). *PISA 2018: Danske unge i en international sammenligning*. VIVE.
- Christensen, V.T. & Beuchert, L. (2019). Læsning og socioøkonomisk baggrund. I V.T. Christensen (red.). *PISA 2018: Danske unge i en international sammenligning*. VIVE.
- Frønes, T.S., Rasmusson, M. & Bremholm, J. (2020). Equity and diversity in reading comprehension. A case study of PISA 2000-2018. I T.S. Frønes et al. (red.), *Equity and diversity in the Nordic model of education*. Springer.
- Guthrie, J.T., Wigfield, A. & Perencevich, K.C. (2004). *Motivating reading comprehension: Concept-oriented reading instruction*. Mahwah: Lawrence Erlbaum.
- Hansen, E. J. (1995). *En generation blev voksen*. Socialforskningsinstituttet.
- Kreiner, S. (2005). Intelligens og livsforløb – et bidrag til analysen af data fra Erik Jørgen Hansens undersøgelse af den første velfærdsgeneration. I I.M. Bryderup (red.), *Social ulighed – Et festskrift i anledning af professor Erik Jørgen Hansens 70 års fødselsdag*. Danmarks Pædagogiske Forlag.
- Pearson, P.D. & Gallagher, M. (1983). The instruction of reading comprehension. *Contemporary Educational Psychology*, 8(3), 317-344.
- Shanahan, C (2009). Disciplinary comprehension. I S.E. Isreal & G.G. Duffy (red.), *Handbook of research on reading comprehension, vol. 1*. Routledge.